

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 30. 5. 2012
COM(2012) 319 final

Odporúčanie pre

ODPORÚČANIA RADY

týkajúce sa národného programu reforiem Litvy na rok 2012,

ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Litvy na roky 2012 – 2015

{SWD(2012) 319 final}

Odporúčanie

ODPORÚČANIE RADY

týkajúce sa národného programu reforiem Litvy na rok 2012,

ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Litvy na roky 2012 – 2015

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej Únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii[1], a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie[2],

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu[3],

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

po konzultácii s Hospodárskym a finančným výborom,

keďže:

(1) Európska rada 26. marca 2010 schválila návrh Európskej komisie o iniciovaní novej stratégie pre zamestnanosť a rast nazvanej Európa 2020, založenej na posilnenej koordinácii hospodárskych politík, ktorá sa zameria na kľúčové oblasti, v ktorých sú potrebné opatrenia na oživenie potenciálu Európy v oblasti udržateľného rastu a konkurencieschopnosti.

(2) Rada 13. júla 2010 prijala odporúčanie týkajúce sa všeobecných usmernení pre hospodárske politiky členských štátov a Únie (2010 až 2014) a 21. októbra 2010 Rada prijala rozhodnutie týkajúce sa usmernení pre politiky zamestnanosti členských štátov[4], ktoré spolu tvoria „integrované usmernenia“. Členské štáty boli vyzvané, aby tieto integrované usmernenia zohľadnili vo svojej vnútroštátnej hospodárskej politike a politike zamestnanosti.

---

1 Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.
2 COM(2012) 319 final.
3 P7_TA(2012)0048 a P7_TA(2012)0047.
4 Rozhodnutie Rady 2012/238/EÚ z 26. apríla 2012.

(3) Rada 12. júla 2011 prijala odporúčanie, ktoré sa týka národného programu reforiem Litvy na rok 2011, a vydala svoje stanovisko k aktualizovanému konvergenčnému programu Litvy na roky 2011 – 2014.

(4) Komisia 23. novembra 2011 prijala druhý ročný prieskum rastu, čo znamená začiatok druhého európskeho semestra *ex-ante* a integrovanej koordinácie politiky, ktorá je zakotvená v stratégii Európa 2020. Komisia 14. februára 2012 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 správu o mechanizme varovania[5], v ktorej neurčila Litvu za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorému sa vykoná hĺbkové preskúmanie.

(5) Európska rada 2. marca 2012 schválila priority na zabezpečenie finančnej stability, fiškálnej konsolidácie a opatrenia na posilnenie rastu. Zdôraznila potrebu presadzovania diferencovanej fiškálnej konsolidácie, ktorá bude podporovať rast, obnovy bežných úverových podmienok pre hospodárstvo, podpory rastu a konkurencieschopnosti, zníženia nezamestnanosti a vyriešenia sociálnych dôsledkov krízy, ako aj potrebu modernizácie verejnej správy. Rada vyzvala členské štáty, aby implementovali odporúčania Rady pre jednotlivé krajiny na rok 2011 a premietli tieto priority do konkrétnych opatrení, ktoré zahrnú do svojich programov stability alebo konvergenčných programov a do národných programov reforiem.

(6) Európska rada 2. marca 2012 takisto vyzvala členské štáty, ktoré sa zúčastňujú na Pakte Euro Plus, aby svoje záväzky predložili včas na to, aby mohli byť zaradené do ich programov stability alebo konvergenčných programov a do ich národných programov reforiem.

(7) Litva 27. apríla 2012 predložila svoj konvergenčný program na roky 2012 – 2015 a 30. apríla 2012 svoj národný program reforiem na rok 2012. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi sa obidva programy posudzovali súčasne.

(8) Vychádzajúc z posúdenia konvergenčného programu na rok 2012 podľa nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 sa Rada domnieva, že makroekonomický scenár uvedený v programe, ktorý tvorí základ rozpočtových prognóz, je realistický a je viac-menej v súlade s prognózou Komisie z jari 2012 na roky 2012 a 2013. Cieľom rozpočtovej stratégie uvedenej v programe je do roku 2012 odstrániť nadmerný deficit v zmysle odporúčania Rady a následne napredovať k dosiahnutiu strednodobého rozpočtového cieľa. V programe sa potvrdzuje predchádzajúci strednodobý rozpočtový cieľ, t. j. štrukturálny prebytok verejných financií na úrovni 0,5 % HDP, ktorý primerane odráža požiadavky Paktu o stabilite a raste, a uvádza konsolidácia najmenej 1 percentuálneho bodu ročne, pričom dosiahnutie vyrovnaného rozpočtu sa plánuje do roku 2015. Hoci sú rozpočtové plány v súlade s včasným odstránením nadmerného deficitu, priemerné ročné fiškálne úsilie v rokoch 2010 – 2012 založené na (prepočítanom) štrukturálnom rozpočtovom saldе[6] bude podľa očakávaní nižšie než úroveň 2,25 % HDP, ktorú vo svojom odporúčaní zo 16. februára 2010 vyžaduje Rada. Plánované ročné napredovanie k strednodobému rozpočtovému cieľu v rokoch po korekcii nadmerného deficitu je o niečo vyššie ako 0,5 % HDP v štrukturálnom vyjadrení, čo je referenčná hodnota v Pakte o stabilite a raste. Plánovaná miera rastu výdavkov verejnej správy je pri zohľadnení diskrečných príjmových opatrení v súlade

[5] COM(2012) 68 final.

[6] Cyklicky upravené saldo bez jednorazových a dočasných opatrení prepočítané útvarmi Komisie na základe informácií poskytnutých v programe s použitím spoločne dohodnutej metodiky.

s referenčnou hodnotou týkajúcou sa výdavkov uvedenou v Pakte o stabilite a raste na rok 2013 a 2014, nie však na rok 2015. Odhaduje sa, že všeobecný štátny dlh by mal v priebehu programového obdobia zostať pod úrovňou 60 % HDP, pričom podľa prognózy Komisie z jari 2012 narastie v roku 2013 na úroveň takmer 41 % HDP, zatiaľ čo cieľom konvergenčného programu je dlh znížiť na približne 35 % do roku 2015. Reforma plánovania a plnenia rozpočtu pokračuje, ale vláda musí ešte schváliť navrhované zákony. Týmito zákonmi by sa zvýšila zodpovednosť fiškálneho rámca prostredníctvom zriadenia nezávislého orgánu a sprísnili by sa pravidlá týkajúce sa rezerv štátnej pokladnice.

(9) Na základe komplexnej stratégie daňovej disciplíny sa v roku 2011 implementovali opatrenia, ktoré posilnili daňovú disciplínu a priniesli dodatočné príjmy. V záujme razantnejšieho zasiahnutia proti daňovým únikom sa však bude vyžadovať pokračovanie vykonávania opatrení.

(10) Demografický vývoj vyvoláva vážne pochybnosti o udržateľnosti dôchodkového systému. Hoci Litva prijala koncepciu postupného zvyšovania veku odchodu do dôchodku na 65 rokov do roku 2026, toto opatrenie samotné nezabezpečí udržateľné a primerané dôchodkové dávky v budúcnosti a je potrebné ho doplniť ďalšími opatreniami. K nim môže patriť prepojenie dôchodkového veku a budúcich dávok s demografickými faktormi; zavedenie jasných pravidiel pre valorizáciu; zavedenie užšieho prepojenia medzi príspevkami a dávkami odstránením stimulov k predčasnému odchodu do dôchodku. Litva by mohla okrem toho lepšie využívať doplnkové ustanovenie dobrovoľného odchodu do dôchodku. Vytvorením zamestnaneckých dôchodkových systémov by sa mohlo znížiť zaťaženie systému sociálneho zabezpečenia a zároveň by sa mohla zlepšiť primeranosť budúcich dôchodkových dávok. Demotivácia pokračovať v práci po dosiahnutí dôchodkového veku bola odstránená.

(11) Zákon o agentúrach sprostredkujúcich dočasné zamestnanie zameraný na uľahčenie zamestnania na krátke časové obdobie nadobudol platnosť 1. decembra 2011. Jeho vplyv však nemusí byť významný, pretože agentúry na sprostredkovanie dočasnej práce fungovali v Litve aj predtým. Komplexný prehľad pracovného práva by mohol identifikovať zbytočné obmedzenia a administratívne prekážky, ktoré bránia flexibilným pracovným zmluvám, ustanoveniam o prepúšťaní a opatreniam flexibilného režimu pracovného času. V záujme zvýšenia účasti na trhu práce, najmä pokiaľ ide o mladých ľudí, nekvalifikované osoby a starších pracovníkov, ako aj zvýšenia flexibility trhu práce, sú potrebné dodatočné opatrenia.

(12) Problém nezamestnanosti mladých ľudí (nad 30 %) a nízko kvalifikovaných osôb sa počas krízy ukázal ako osobitne zjavný. Vláda zavádza niektoré opatrenia na podporu zamestnanosti mládeže, ako sú dotácie na prvé pracovné miesto a znížené dávky sociálneho zabezpečenia. Napriek tomu zostávajú aktivačné sadzby príliš nízke a finančné príspevky pre aktívne politiky trhu práce by sa mohli účinnejšie využívať zacielením dotácií na najzraniteľnejšie osoby. S cieľom zabezpečiť účinnejší prechod zo vzdelávacieho procesu na trh práce by učňovské vzdelávanie a stáže mohli byť príťažlivejšie a mohol by sa zaviesť systém prognóz dopytu po kvalifikáciách. Opatrenia by mali byť v súlade s výsledkami spoločného akčného tímu Litvy a Komisie zameraného na zamestnanosť mladých ľudí.

(13) Približne tretina litovského obyvateľstva je vystavená hrozbe chudoby a dlhodobého vylúčenia. Ide o štvrtý najvyšší údaj v EÚ. V roku 2011 Litva zmenila a doplnila zákon o hotovostnej sociálnej pomoci s cieľom od januára 2012 reformovať sociálny systém. Spustila pilotný model rozdelenia sociálnej podpory, zmenila metódu výpočtu sumy, zaviedla určité pracovné stimuly a zvýšila pokrytie. Reforma sociálnej pomoci je krokom k zníženiu faktorov odrádzajúcich od práce. Je potrebné, aby sa vytvoril monitorovací systém s cieľom posúdiť jeho efektívnosť a jeho vplyv na zmiernenie chudoby. Reforma by mala byť takisto prepojená na aktivačné opatrenia, ktoré posilňujú účasť najmä dlhodobých príjemcov sociálnej pomoci.

(14) Vláda od roku 2010 podniká ambicióznu reformu štátnych podnikov zameranú na reštrukturalizáciu podnikového riadenia, zvýšenie transparentnosti a oddelenie vlastníckych a regulačných funkcií a zvýšenie hospodárskej súťaže a efektivity. Ide o reformu, ktorá je relevantná a ktorá zahŕňa legislatívne, ako aj organizačné zmeny. V otázkach transparentnosti a zodpovednosti sa dosiahol značný pokrok, keďže výkazy sa v súčasnosti uverejňujú na štvrťročnom a ročnom základe. Stanovili sa jasné podnikateľské ciele. Vláda však súčasne odložila niektoré stránky reformy, najmä oddelenie komerčných a nekomerčných činností štátnych podnikov, pričom má v úmysle implementovať ich v roku 2012.

(15) Litva dosiahla len obmedzený pokrok v otázke zlepšovania energetickej účinnosti budov. V decembri 2011 vláda prijala program modernizácie bytových budov, ktorý je však oslabovaný protichodne pôsobiacimi dotáciami dostupnými v iných oblastiach politiky, ktoré demotivujú obyvateľov obytných budov od zvyšovania energetickej účinnosti. V záujme zvýšenia energetickej účinnosti budov je preto potrebné urýchlene vyvinúť značné ďalšie úsilie.

(16) V Litve existuje priestor na preorientovanie zdaňovania smerom k zdaňovaniu spotreby energie, keďže príjmy z environmentálnych daní sú tretie najnižšie v EÚ a dane z dopravy najnižšie v EÚ. Implicitná sadzba dane zo spotreby energie bola siedma najnižšia v EÚ v roku 2010, zatiaľ čo dane z energie sú z hľadiska HDP iba mierne pod priemerom EÚ.

(17) V infraštruktúre energetického systému krajiny neexistuje hospodárska súťaž a prepojenia, čo je faktor, ktorý bráni rastu. Nedostatočné prepojenia bránia vzniku hospodárskej súťaže na trhoch s energiami. Koncentrácia je naďalej vysoká (nad 90 %) tak na plynárenskom trhu, ako aj na trhu s elektrickou energiou.

(18) Litva prijala v rámci Paktu Euro Plus niekoľko záväzkov. Tieto záväzky a vykonávanie záväzkov predložených v roku 2011 sa týkajú zvyšovania konkurencieschopnosti a zamestnanosti, zlepšovania udržateľnosti verejných financií a posilňovania finančnej stability. Komisia posúdila vykonávanie záväzkov v rámci Paktu Euro Plus. Výsledky tohto posúdenia boli zohľadnené v odporúčaniach.

(19) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra dôkladnú analýzu hospodárskej politiky Litvy. Posúdila konvergenčný program a národný program reforiem. Zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Litve, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami EÚ vzhľadom na potrebu posilniť celkové hospodárske riadenie Európskej únie tým, že sa poskytnú vstupy na úrovni EÚ do budúceho vnútroštátneho rozhodovania. Jej odporúčania v rámci európskeho semestra sú premietnuté do nižšie uvedených odporúčaní (1) až (6).

(20) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala konvergenčný program Litvy a jej stanovisko[7] je premietnuté najmä do nižšie uvedeného odporúčania (1).

TÝMTO ODPORÚČA, aby Litva prijala v období rokov 2012 – 2013 opatrenia s cieľom:

1. Zabezpečiť plánované napredovanie pri realizovaní včasnej korekcie nadmerného deficitu. Na tieto účely v plnej miere implementovať rozpočet na rok 2012 a vyvinúť úsilie o štrukturálnu úpravu uvedené v odporúčaní Rady v rámci postupu pri nadmernom deficite. Následne skonkretizovať opatrenia potrebné na implementáciu rozpočtovej stratégie na rok 2013 a ďalšie roky v zmysle plánu, ktorá zabezpečí primerané úsilie o štrukturálnu úpravu, aby sa dostatočne napredovalo pri dosahovaní strednodobého rozpočtového cieľa a aby sa dodržiavala referenčná hodnota týkajúca sa výdavkov pri súčasnom minimalizovaní znižovania výdavkov na podporu rastu. V tejto súvislosti zvážiť zvyšovanie daní najmenej škodlivých pre rast, akými sú zdaňovanie bývania a environmentálne zdaňovanie vrátane zdaňovania automobilov pri súčasnom posilňovaní daňovej disciplíny. Posilniť fiškálny rámec, najmä zavedením vynútiteľných a záväzných výdavkových stropov v strednodobom rozpočtovom rámci.

2. Prijať právne predpisy týkajúce sa komplexnej reformy dôchodkového systému. Uviesť do súladu zákonom stanovený dôchodkový vek so strednou dĺžkou života. Stanoviť jasné pravidlá valorizácie dôchodkov a zlepšiť doplnkové systémy sporenia. Podporiť dôchodkovú reformu opatreniami pre aktívne starnutie.

3. Riešiť problém vysokej nezamestnanosti, a to najmä mladých ľudí, nezamestnaných s nízkou kvalifikáciou a dlhodobo nezamestnaných zameraním zdrojov na aktívne politiky trhu práce a súčasným zvyšovaním ich efektivity. Zvýšiť účinnosť systémov učňovského vzdelávania. Zmeniť a doplniť pracovnoprávne predpisy týkajúce sa flexibilných pracovných zmlúv, ustanovení o prepúšťaní a opatrení flexibilného pracovného času.

4. Zvýšiť pracovné stimuly a posilniť prepojenia medzi reformou sociálnej pomoci a aktivačnými opatreniami; znížiť chudobu a sociálne vylúčenie najmä v súvislosti s najzraniteľnejšími osobami.

5. Implementovať všetky aspekty balíka reforiem štátnych podnikov najmä s cieľom zabezpečiť oddelenie vlastníckych a regulačných funkcií a oddelenie komerčných a nekomerčných činností. Zaviesť vhodné monitorovacie nástroje na posúdenie účinnosti reforiem a zabezpečenie súladu všetkých štátnych podnikov s požiadavkami reformy.

[7] Podľa článku 9 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 1466/97.

6. Zintenzívniť opatrenia na zvýšenie energetickej účinnosti budov, a to aj prostredníctvom odstránenia demotivačných faktorov a rýchlej implementácie holdingového fondu. Podporovať hospodársku súťaž v rámci energetických sietí prostredníctvom zlepšenia prepojenia s krajinami EÚ v oblasti elektrickej energie a plynárenstva.

V Bruseli

Za Radu
predseda